

Van diversiteit naar afstemming

Ontwikkelingen in de regio rondom dyslexie.

Regelmatig verschijnen in de media berichtgevingen waarin feiten en meningen door elkaar heen lopen en minder goed geïnformeerde lezers gevoed worden met vrij algemene of ongenueanceerde uitspraken. Het kan daarbij gaan om: de suggestie dat er meer dyslexieverklaringen dan dyslexiegevallen zijn; er te weinig duidelijkheid geboden wordt omtrent diagnostiek en behandeling; onderzoek en begeleiding verschillen door het grote aanbod van zorgverleners of het verschil in omgaan met dyslectische leerlingen binnen het onderwijs. Het geheel wordt er voor de doorsnee ouder of leerkracht niet bepaald overzichtelijker op. Reden om een artikel te wijden aan de stand van zaken binnen onze regio en een kijkje te nemen bij een praktijk met kwaliteitskeurmerk en een tweetal scholen van Kindante.

Psychodiagnosticus/behandelaar.

Voor velen is mevr. drs. Marlou Janssen geen onbekende. Zij is GZ-psycholoog, kinder- en jeugdpsycholoog, orthopedagoog en dyslexiespecialist bij uitstek. Binnen het (speciaal) onderwijs heeft zij de nodige functies bekleed en was daarnaast jarenlang als docent verbonden aan Fontys Hogescholen. Zij was actief voor het landelijk project Masterplan Dyslexie en co-auteur van het leerlingdossier dyslexie. Op dit moment gebruikt zij haar verworven expertise voor diagnostiek en behandeling van leerlingen met dyslexie op een voor haar kenmerkende nauwgezette, professionele en zeer betrokken wijze. Haar praktijk beschikt over het keurmerk kwaliteitsinstituut dyslexie. In Sittard-Geleen en omstreken zijn overigens meerdere gekwalificeerde praktijken te vinden.

Stimuleringsmaatregelen.

De Stichting Dyslexie Nederland formuleerde in 1995 een duidelijke definitie van dyslexie die nog steeds benut wordt; informatie en brochures hierover zijn te vinden op hun website. Kennisoverdracht van wetenschap naar praktijk is een van de doelstellingen van de Stichting. Verder wetenschappelijk onderzoek wordt gestimuleerd en middelen zijn gegenereerd om het onderwijsveld en de gezondheidszorg dichter bij elkaar te brengen. Dit is niet zonder resultaat gebleven. Vanaf 2009 is het mogelijk via de ziektekostenverzekering de diagnose van dyslexie te laten vergoeden, mits aan de voorwaarden voor het leerlingdossier dyslexie wordt voldaan.

Het Masterplan Dyslexie, bekostigd door de overheid, zorgde ervoor dat het Protocol Leesproblemen en dyslexie werd samengesteld en landelijk verspreid over alle scholen. In 2011 verschenen de vernieuwde versies, waardoor op dit moment zowel basis- en speciaal onderwijs als ook voortgezet onderwijs

gebruik kunnen maken van dit protocol. Via diverse sites zijn inhoud, documenten en aanbevelingen beschikbaar voor ouders en scholen.

Scholen en ouders.

Het onderwijs investeerde in na- en bijscholing, deels via de Samenwerkingsverbanden, deels door het volgen van (master)opleidingen door individuele leerkrachten of intern begeleiders. Er was ruim aandacht voor het verbeteren van de zorgstructuur binnen scholen en de inzet van gespecialiseerde groepsleerkrachten, zoals leescoördinatoren. Marlou bevestigt dat er in de afgelopen jaren veel vooruitgang geboekt is, met name in de mogelijkheden van vroegtijdige signalering van dyslexie. "Zodra er sprake is van E-score bij DMT, het daaropvolgend extra onderwijsaanbod niet het gewenste resultaat oplevert en er bij het volgende meetmoment weer een E-score optreedt, zouden bij de leerkracht alle alarmbellen moeten gaan rinkelen.", zegt Marlou. "Samen met de intern begeleider kunnen de te nemen vervolgstappen in kaart gebracht worden, zodat het vullen van het noodzakelijke leerlingdossier dyslexie geen problemen hoeft op te leveren."

Gesprekken.

Marlou besteedt veel tijd en aandacht aan het houden van gesprekken met leerlingen, hun ouders, leerkrachten en intern begeleiders. Deze gesprekken zijn enerzijds nodig om te informeren over onderzoek, kosten en behandeling, anderzijds om realistische verwachtingen naar elkaar uit te spreken. "Behandeling van een leerling met dyslexie levert meer rendement op als alle betrokkenen samenwerken. Ik verwacht van ouders evenzeer een inspanning als van de leerling. Afstemming met de school is essentieel. Door gezamenlijk dezelfde afgesproken koers te volgen kunnen we als het ware samen de leerling een fors stuk vooruit helpen. Als er na onderzoek blijkt dat de leerling voor vergoede behandeling in aanmerking komt, wordt de behandeling volgens van tevoren besproken stappen uitgevoerd. Na elke 10 weken volgt een nieuwe meting en wordt verslag gedaan aan ouders en school. De behandeling wordt, conform de richtlijnen vanuit de gezondheidszorg, uitgevoerd door orthopedagogen of logopedisten die bevoegd zijn deze behandeling uit te voeren. De inhoud van de behandeling is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en resultaten. Ik blijf eindverantwoordelijke en volg de vorderingen van iedere cliënt. Naast het verrichten van intake, onderzoek, stellen van diagnoses en voeren van gesprekken met kind, ouders en school, ben ik bezig met begeleiding en coaching van de behandelaars." Ouders die overwegen een onderzoek te laten uitvoeren, kunnen de site van Marlou raadplegen, waar zij alle relevante informatie aantreffen met

betrekking tot dyslexieonderzoek, kosten en behandeling. Marlou heeft deze site zeer volledig en zorgvuldig samengesteld, met links naar uitgebreidere gegevens, videopresentaties en aanverwante sites. Hierdoor kunnen ouders, die met leerkracht of intern begeleider het gesprek aangaan, zich van tevoren goed op de hoogte stellen van de mogelijkheden die er zijn. Ook voor leerkrachten die snel een update nodig hebben is dit een aanrader.

Vergoede diagnose en behandeling.

Zo staat er onder meer te lezen dat vanaf 1 januari 2009 er voor basisschoolleerlingen een vergoeding van dyslexiezorg kan zijn en er een beroep gedaan kan worden op de ziektekostenverzekering. Hiervoor is een verwijzing van de huisarts nodig. Marlou benadrukt: "De basisschool kan met behulp van het leerlingdossier dyslexie de leerling verwijzen naar de gezondheidszorg. Het leerlingdossier is dus a.h.w. de verwijsbrief. De criteria ervan worden door twee personen beoordeeld: 1: de directeur van de basisschool verklaart door zijn handtekening de juistheid van de gegevens; 2: de gz-psycholoog van de praktijk waar ouders aanmelden controleert de criteria en verklaart het dossier ontvankelijk. Als het dossier ontvankelijk is, wordt onderzoek bekostigd door de ziektekostenverzekering. Scholen zijn zich nog te weinig bewust van hun verwijzfunctie bij het vermoeden van ernstige dyslexie. Dat is ook echt heel bijzonder, want in alle andere gevallen is de huisarts

WEL de verwijzer naar de gezondheidszorg. Het geeft scholen ook de mogelijkheid te verwijzen naar praktijken waarmee afstemming en samenwerking tussen alle betrokkenen goed verloopt. Andere landen kennen zo'n regeling niet. Laten we dus vooral blij zijn met deze regeling, ook al is ze complex."

Kosten worden volledig vergoed als wordt voldaan aan de eisen over: leeftijd en ernst en hardnekkigheid.

Leeftijd: in 2013 moet een kind 7,8,9,10,11 of 12 jaar oud zijn bij de aanvang van de zorg.

Ernst: scores in het leerlingvolgsysteem horen bij de zwakste lezers (DMT) en zwakste spellers gedurende drie recente en achtereenvolgende meetmomenten van het leerlingvolgsysteem.

Hardnekkigheid: de basisschool heeft de instructie in lezen en spellen uitgebreid, maar dat heeft nog te weinig resultaat.

Enkelvoudig: er mag geen andere (ernstige) ontwikkelingsstoornis geconstateerd zijn die de behandeling van dyslexie belemmert.

Input van de ouders van een leerling uit groep 7:

Na een paar jaar waarin we van alles geprobeerd hadden om het lezen van onze zoon vooruit te krijgen en veel onbegrip incasseerden, werd halverwege groep 5 een dyslexie onderzoek gedaan. Hierbij zijn we nog steeds de leerkracht van groep 5 en de IB'er, die beiden veel werk verzet hebben, erg dankbaar.

Het onderzoek nam 1 dag in beslag. Bij het begin van het onderzoek mocht een van de ouders aanwezig zijn. Dit was voor onze zoon prettig. Een onderdeel van het onderzoek dat mij bijgebleven is, was het benoemen van eenvoudige plaatjes. Dit ging erg langzaam. Ik vroeg me af wat er allemaal in zijn hoofd omging voordat hij het plaatje kon benoemen. Het onderzoek is prima verlopen, zeker niet vervelend ervaren door onze zoon.

Een aantal weken later kregen we de uitslag. Ernstige enkelvoudige dyslexie. Dat was schrikken. Niet alleen het lezen, maar ook de spelling gaven flinke problemen. Gelukkig alleen dyslexie. Al snel nadat we de diagnose dyslexie te horen kregen, kon onze zoon beginnen met de dyslexiebehandeling. De behandeling vond plaats onder schooltijd, dit was fijn. Zo hoeft een kind geen 'speeltijd' te investeren in iets wat niet leuk is. Iets wat al jaren als lastig ervaren wordt, kan immers niet van het een op het andere moment een leuke bezigheid zijn. Onze zoon kreeg Evelien als dyslexiebehandelaar toegewezen. Voor de

zomervakantie hebben ze een aantal behandelingen gedaan. Ook in de zomervakantie zijn we een paar keer geweest. Gedurende groep 6 is het meeste werk verzet. Onze zoon is met sprongen vooruit gegaan. Niet altijd evenveel bij het onderdeel lezen of spelling. Na ieder 10 behandelingen zijn toetsen afgenomen om te meten wat de stand van dat moment was. Als een van de onderdelen minder vooruit ging, dan werd het behandelplan bijgesteld wat zich meestal uitte in een vooruitgang bij het daaropvolgende meetmoment (of het daaropvolgende meetmoment).

Naast de dyslexiebehandelingen is er ook een informatieavond georganiseerd, waarin zowel ouders als de kinderen informatie kregen over wat dyslexie is en ondersteunende software bij dyslexie. Dit was erg zinvol. Onze zoon is er daarna flink over gaan nadenken. En ermee aan de slag gegaan.

In het begin van groep 7 komt er een eind aan de dyslexie behandeling. Het eindresultaat is een vooruitgang in het lezen van AVI E3 naar AVI M6. En bij spelling zelfs een vooruitgang van E3 naar M7. En dit alles in 1,5 jaar. Een resultaat waar we als ouders super trots op zijn. Dit alles is tot stand gekomen door nauwe samenwerking met Marlou Janssen, Evelien van Sloun, leerkrachten, ouders en natuurlijk onze zoon (die het toch maar allemaal gedaan heeft). Bedankt allemaal !

(Evelien van Sloun, orthopedagoge en dyslexiebehandelaar, verzorgt vanuit de praktijk van Marlou Janssen de behandeling dyslexie.)

Als het leerlingdossier dyslexie aan al deze criteria voldoet, dan wordt onderzoek door de zorgverzekeraar vergoed. Pas als tijdens het onderzoek echt ernstige enkelvoudige dyslexie blijkt, dan wordt ook de behandeling vergoed.

Als de scores van het leerlingvolgsysteem niet behoren tot de laagste 10%, of school heeft nog geen extra instructie verzorgd, terwijl ouders toch onderzoek willen laten doen, dan zijn de kosten van onderzoek voor ouders.

Het onderzoek dat Marlou uitvoert omvat niet alleen lezen en spellen, maar ook alle andere zaken die van invloed zijn op de ontwikkeling van lezen en spellen, en op de ontwikkeling in het algemeen zoals concentratie, zelfbeeld en intelligentieniveau. In een enkel geval is het onvermijdelijk dat een leerling toch doorgestuurd moet worden voor nader onderzoek door bijvoorbeeld neuroloog of psychiater.

Hoe verder?

Onlangs alle beschikbare informatie, gespecialiseerde websites, ICT-middelen, vernieuwde methodieken, materialen en professionalisering binnen de scholen, blijkt in de praktijk dat er nog winst te behalen valt door goed te benutten wat door het Masterplan Dyslexie ontwikkeld is. Marlou zegt: "Alles is er, nu is "het veld" aan zet. Gelet op de grote diversiteit in benadering van zowel scholen als behandelpraktijken is mijn wens voor de nabije toekomst dat we ons gezamenlijk gaan richten op onderlinge afstemming (binnen kaders) ten behoeve van cliënten en ouders. Dit biedt meerwaarde voor alle betrokkenen. Binnen de basisscholen is het van belang dat er structureel voldoende ondersteuning gegeven wordt door (midden-)management en bestuur om de leerkracht in de groep in staat te stellen de gewenste leerlingenzorg te bieden. De benadering van leerlingen met dyslexie moet herkenbaar zijn in de visie en het zorgplan van de school. Bovendien moet het gedragen worden door het hele team."

Binnen het Samenwerkingsverband worden voor leerkrachten en intern begeleiders diverse mogelijkheden voor verdere professionalisering op dit gebied aangeboden. Problemen waar het onderwijs in de praktijk mee te maken krijgt worden meegenomen in het beleid, beschreven in het zorgplan. Marlou heeft daarom in de afgelopen periode meegewerkt aan de totstandkoming van een convenant basisscholen Westelijke Mijnstreek en praktijken in de regio, o.l.v. coördinator Rob Gerits, dat op 18 april gepresenteerd zal worden naar scholen en samenwerkende partners. In dit convenant staan afstemming en samenwerking centraal en daar is volgens Marlou nog veel winst te behalen voor ALLE betrokkenen: voor kinderen, ouders, scholen en praktijken in de gezondheidszorg. Hierover in een volgend nummer meer.

Ellie Peters

Enkele sites met veel informatie voor leerkrachten en ouders:

- www.praktijkmarloujanssen.nl
- www.steunpuntdyslexie.nl
- www.stichtingdyslexienederland.nl
- www.dyslexieroute.nl
- www.balansdigitaal.nl

Naschrift:

Op 6 februari jl. verzond het Nationaal Referentiecentrum Dyslexie (NRD) een brief aan alle scholen waarin het aangeeft dat de bij het NRD aangesloten dyslexiebehandelcentra genoeg nemen met twee meetmomenten in plaats van drie, zoals bij de invoering van de vergoedingsregeling is vastgesteld op basis van de Protocollen Leesproblemen en Dyslexie. De brief heeft in korte tijd al voor veel onrust gezorgd: scholen weten niet meer waar ze zich aan moeten houden, behandelaars krijgen tegenstrijdige richtlijnen vanuit de beide kwaliteitsinstituten (NRD en KD). Het Masterplan Dyslexie adviseert scholen te blijven vasthouden aan drie meetmomenten. (Meer informatie op www.masterplandyslexie.nl)

Dit is wat de leerling ervan vond:

In groep 3 en 4 vond ik het lezen heel erg moeilijk.
Eerst dacht ik, dat maakt niets uit. Dan lees ik toch gewoon langzamer.
Toen besepte ik dat lezen erg belangrijk is. Ik vond het vervelend dat het niet goed lukte. En ik dacht dat ik misschien niet zo slim was. Dat vond ik niet fijn.
In groep 5 hoorde ik dat ik dyslexie had. Dat is natuurlijk niet fijn om te horen, maar het was wel een opluchting.
Nu wist ik waardoor het kwam. Ik voelde me veel fijner. Eigenlijk ben ik toch wel slim. Alleen het lezen en de spelling gaan moeilijk. Toen begon ik met de behandelingen bij Evelien. En ineens ging de spelling en het lezen veel beter.
Evelien was altijd heel aardig. We oefenden lezen en spelling. Bij Evelien deed ik een bladzijde lezen (eerst Evelien, dan samen en daarna ik alleen). En thuis deed ik deze bladzijde een paar keer met mijn ouders lezen. Evelien gaf me ook spelling huiswerk. Dit deed ik thuis oefenen. Om de 10 weken deed ik een toets maken bij Evelien.
Sommige toetsen waren erg raar. Er was eentje met onzinwoorden. Ik vond het altijd spannend om te weten of ik veel vooruit was gegaan. Meestal was dit zo.
In het begin van groep zeven was ik klaar. Ik was met lezen van avi e3 naar avi m6 vooruit gegaan. Met spelling ben ik van e3 naar m7 vooruit gegaan. Ik was er heel blij mee dat ik in 1,5 jaar zoveel vooruit gegaan ben.

